

for ham. — Men saa komme vi til den følgende Del af Lovforslaget, og der er det jo, at Hovedindvendingerne komme frem, deriblandt den, at den ærede Minister gaar tilbage i Stedet for at gaa frem med Hensyn til, hvad han vil indrømme Kommunerne i Henseende til Skolevæsenet. Det er en Hovedindvending, at Ministeren vil gjøre Kommunerne mere umyndige, end de hidtil have været med Hensyn til Styrelsen af Skolevæsenet, medens derimod den store Flæthed af Befolkningen mener, at Kommunerne maa faae en ganske anderledes Indflydelse paa Skolevæsenets Styrelse, end de hidtil have haft. Den ærede Minister er her gaaet i en Retning, aldeles modsat den, som den store Flæthed af Befolkningen vil, og jeg skal tilføie, at den samme Anskuelse har jeg; men jeg er ikke kommen til den nu eller, som den ærede Minister mente, siden sidste Rigsdagsamling; thi det er Noget, jeg stadig har holdt paa. Jeg behøver i saa Henseende blot at minde om, at jeg under 23de Marts f. A. har været med til at undertegne en Udtalelse, hvori det udtrykkelig hedder, at man vil, at Almueundervisningen overlades til Kommunerne selvstyrelse under Statens Tilsyn. Dette udtalte man den Gang som sit bestemte Maal med Hensyn til Almueundervisningen, og deraf vil det altsaa ses, at den Retning, hvori den ærede Minister foreslaar, at man skal gaa, er saa aldeles modsat den Anskuelse, jeg nys fremhævede, at jeg ikke kan indse, hvorledes den ærede Minister, der vil gaa den i Lovforslaget antydede Vej, skulde komme til at gaa den anden Vej. Vi have hørt Mange, som ere langt mere sagtyndige med Hensyn til Styrelsens Enkeltheder end jeg, nærmere udvillig, hvor umuligt det vil være at komme igjennem med disse Bestemmelser, naar man ikke vil overlade Kommunerne den nærmeste Afgjørelse, hvor umuligt det vil være for den Styrelse, der hidtil har været og fremtidig vil komme til, at ramme det Rette i de enkelte Tilfælde; medens Kommunerne selv ville være de, der bedst og sikkest ligefrem kunne styre disse Forhold. — Dertil kommer, som den følgende Indvending, at den ærede Minister har stærket Mulktbestemmelserne i Stedet for at lempe dem. Det er ingenlunde min Mening, at Evangen i det Hele og Store kunde opføre — i Forbigaaende maa det maaske være mig tilladt at bemærke, at jeg ikke vil blande mig i Striden om Statsfokle eller Friskole, thi jeg har overalt, hvor dette Spørgsmaal er kommet frem, sagt, at de maa gaa ved Siden af hinanden, og at de netop hver for sig udrette det Bedste, de kunne, ved at gaa ved Siden af hinanden og an-

spore hinanden —, men Mulktsystemet, saaledes som det foreligger ogsaa i dette Lovforslag, er dog saaledes, at den menige Befolkning i Landet, som skal have med Gjennemførelsen af dette at bestille, vil vende sig bort fra Loven — med Frygt og Bæven, havde jeg nær sagt —, naar den ser saadanne Mulktbestemmelser i en Lov. Det gaar ikke an saaledes at tro, at man i alle mulige Retninger fremdeles kan gaa efter, hvad man ved de grønne Borde finder at kunne være passende, bortset fra, hvorledes disse Love, der nærmest skulle udføres gjennem den menige Mand, kunne udføres. Man maa mere komme til, at betro Folket selv Gjennemførelsen, og man maa ikke stille sig saaledes, at man paalegger det Noget, som man dog ikke faar det til at gjøre; man har jo dog hørt, hvilke Fruget der kan komme frem, naar man befaler Noget, der ligefrem strider imod den store Befolknings Begreb om, hvad der er det Nigtige og Rette. Dette med Hensyn til Skærpselsen af Mulktsystemet. Dernæst maa jeg sige, at den Del af Mulktsystemet, som vi maa beholde, maa efter min Mening lægges i Kommunens Haand; det maa overdrages til Kommunerne at anvende Mulktbestemmelserne, thi kun de vide, hvad der kan kaldes lovlig Forpømmelse eller ikke; kun de kunne bedømme i det enkelte Tilfælde, om Mulkten er retfærdig eller ikke, om den er gavnlig og nødvendig eller ikke. Altsaa den Del af Mulktsystemet, man skulde beholde, maa man lægge i Kommunerne selv. (Ministerens for Kirke- og Undervisningsvæsenet. Det gjør man ogsaa.). Det gjør man ikke, naar man bestemmer, at for hver Dag skal der betales saa og saa meget; jeg behøver kun at bede ærede Medlemmer at læse Paragrafen igjennem, og de ville se, hvad der overlades Kommunerne — det er virkelig ingen Ting. — Saa komme vi til Tilsynet. Ja, der ser jeg maaske Sagen lidt forskjelligt fra flere af de ærede Herrer. Efter hvad jeg har oplyst om det, som jeg har tiltraadt, nemlig, at Kommunerne bør bestyre Skolevæsenet under Statens Tilsyn, er det selvfølgelig, at jeg mener, at der bør være et Statstilsyn. Men den ærede Minister vil lade staa, hvad der nu staa — med Undtagelse af Biskopperne — og vil derhos skabe et helt nyt Tilsynselement, nemlig Skoleinspektørene. Derfor den ærede Minister havde fulgt den Vej, han havde begyndt paa ved at stryge Biskopperne i deres Forhold til Skolevæsenet og ogsaa i samme Retning havde strøget Provsterne og Præsterne, kunde han have faaet mig med til Skoleinspektørene, endog saa i endnu større Antal, end han har fore-